

Zanik Wieloukładowy Podstawowe Informacje Dla Pacjenta

CO TO JEST MSA ?

Zanik wieloukładowy (ang. MSA= Multiple system atrophy) jest rzadką chorobą neurodegeneracyjną, w której dochodzi do uszkodzenia kilku struktur mózgu. Należy ona do grupy chorób zwanych parkinsonizmem atypowym (lub parkinsonizmem-plus). Oznacza to, że w jej przebiegu występują objawy typowe dla choroby Parkinsona (drżenie kończyn, sztywność mięśniowa i spowolnienie ruchowe) ale dodatkowo obserwuje się zaburzenia równowagi, spadki ciśnienia tętniczego, zaburzenia funkcji przewodu pokarmowego, pęcherza moczowego oraz funkcji seksualnych (tzw. objawy dysfunkcji autonomicznej).

Do najczęstszych objawów MSA należą:

- spowolnienie ruchowe, sztywność mięśni, drżenie kończyn
- problemy z utrzymaniem równowagi i koordynacji ruchowej
- spadki ciśnienia tętniczego
- uczucie oszołomienia i zawroty głowy podczas stania
- zaparcia i problemy z kontrolą pęcherza moczowego
- zaburzenia funkcji seksualnych

Jeżeli w przebiegu choroby dominuje spowolnienie ruchów, sztywność mięśni oraz drżenie kończyn (typowe dla choroby Parkinsona), wówczas tę postać MSA określa się jako MSA-P. Jeżeli natomiast dominują objawy wskazujące na uszkodzenie mózdzku, takie jak zaburzenia równowagi i koordynacji ruchowej, wówczas mówimy o postaci MSA-C. W przeszłości MSA istniał pod nazwą zespołu Shy-Dragera; postać MSA-P określano jako zwyrodnienie prądkowioczarne, natomiast postać MSA-C jako zanik oliwkowo-mostowo-mózdzkowy.

KTO JEST NARAŻONY NA WYSTĄPIENIE MSA?

MSA dotyka w równym stopniu kobiety i mężczyzn. Zwykle objawy pojawiają się między 50 a 60 rokiem życia i występują z częstością 3-4 osoby na 100 000, co oznacza, że jest to choroba rzadka.

JAKA JEST PRZYCZYNA?

Przyczyna choroby jest nieznana, ale w badaniu autopsyjnym mózgu obserwuje się nagromadzenie białka zwanego alfa-synukleina, które występuje w wielu komórkach nerwowych. Pomimo, że choroba nie jest uważana za dziedziczną, zostały opisane przypadki rodzinnego jej występowania. Nie ma ona jednak charakteru choroby zakaźnej i nie jest przenoszona poprzez kontakt z drugą osobą.

JAK DIAGNOZUJE SIĘ MSA?

Początkowo rozpoznanie MSA może być trudne ze względu na podobieństwo z chorobą Parkinsona. Zwykle diagnoza jest stawiana na podstawie objawów klinicznych i badania fizykalnego. Wśród badań dodatkowych przydatny jest rezonans magnetyczny mózgu, testy czynnościowe pęcherza moczowego, ocena występowania hipotonii ortostatycznej (pomiar ciśnienia tętniczego w pozycji leżącej i stojącej). Nie istnieje jednak żaden specyficzny test, który mógłby potwierdzić rozpoznanie MSA. Dlatego jedynym badaniem ostatecznie potwierdzającym rozpoznanie jest autopsja mózgu.

CZY ISTNIEJE LECZENIE?

Jak dotąd nie znaleziono leku, który mógłby wyleczyć MSA, bądź spowolnić postęp choroby. Objawy choroby można jednak złagodzić poprzez stosowanie odpowiednich leków oraz fizykoterapię:

- objawy parkinsonizmu (spowolnienie ruchowe, sztywność, drżenie) można leczyć za pomocą leków przeciwparkinsonowskich
- spadki ciśnienia tętniczego (hipotonia ortostatyczna) można kontrolować poprzez unikanie spożycia alkoholu, odwodnienia, wysokiej temperatury otoczenia oraz modyfikację leków przeciwnadciśnieniowych. Korzystne może być zwiększenie spożycia wody i soli oraz stosowanie pasa brzuszno i pończoch uciskowych. Właściwa kontrola ciśnienia tętniczego zapobiega poczuciu niestabilności i zawrotów głowy oraz upadkom i zaburzeniom równowagi
- zaburzenia funkcji pęcherza moczowego i przewodu pokarmowego mogą być leczone farmakologicznie i poprzez stosowanie treningu pęcherza moczowego
- nadmierne ślinienie ogranicza się poprzez stosowanie toksyny botulinowej podawanej do ślinianek
- można przeciwdziałać pogarszającej się sprawności ruchowej poprzez stosowanie ćwiczeń fizycznych oraz terapii zajęciowej i logopedycznej

CZEGO MOŻNA SIĘ SPODZIEWAĆ MAJĄC MSA?

Z czasem objawy choroby mogą się nasilić, a leczenie staje się mniej skuteczne. Niekiedy pojawiają się zaburzenia połykania zwiększające ryzyko zapaleń płuc. Trudności w chodzeniu, a także zaburzenia funkcji jelit i pęcherza moczowego mogą prowadzić do częstych infekcji dróg moczowych. Dlatego w razie postępu choroby konieczne jest zorganizowanie opieki długoterminowej dla pacjenta.